

BIBLIA PISARZY

CZĘŚĆ I
STARY TESTAMENT

TOM 2
DO ZIEMI OBIECANEJ
W ZIEMI OBIECANEJ

OPRACOWAŁ
ks. Marek Starowieyski

REDAKCJA NAUKOWA
Maria Urbańska-Bożek

Kęty 2025
WYDAWNICTWO
MAREK DEREWIECKI

FUNDAMENTA, Studia z historii filozofii, t. CXX
Seria pod redakcją Mikołaja Olszewskiego, Zbigniewa Nerczuka i Antoniego Szweda

© 2025 by ks. Marek Starowieyski
The license for this edition belongs to the Wydawnictwo Marek Derewiecki.
All rights reserved

© 2025 by spadkobierca Kazimierzy Ihakowiczówny
© 2025 by spadkobiercy Leopolda Staffa
© 2025 by spadkobierczyni ks. Jana Twardowskiego

Wydanie pierwsze

Recenzent: prof. dr hab. Edward Jakiel

Redakcja literacka i korekta: Maria Urbańska-Bożek
Indeksy: Wojciech Stawiszyński
Projekt okładki i łamanie: Łukasz Derewiecki

Publikacja dofinansowana przez Akademię Katolicką w Warszawie – Collegium Joanneum.

Autor i wydawca w sposób szczególny dziękują ks. prof. Krzysztofowi Pawlinie Rektorowi Akademii Katolickiej w Warszawie oraz osobom prywatnym (osoby te pragną zachować anonimowość) za finansowe wsparcie wydania 2. tomu *Biblii pisarzy*.

Wydawca niniejszej antologii podjął wszelkie starania w celu dotarcia do autorów lub ich spadkobierców zmierzające do uregulowania formalności związanych z uzyskaniem praw autorskich do publikacji utworów zamieszczonych w książce. Osoby uprawnione, do których nie udało nam się dotrzeć, proszone są o skontaktowanie się w celu wypłaty honorarium autorskiego, zgodnie z art. 27 & 2 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Na okładce wykorzystano grafikę Jamesa Tissota, *Arka przekracza Jordan*.

ISBN 978-83-68182-89-7

Wydawnictwo Marek Derewiecki
ul. Szkotnia 29a, 32-650 Kęty
tel./fax 33/8454149, 603931607
e-mail: wydawnictwo@derewiecki.pl
Księgarnia: www.derewiecki.pl
Dystrybucja: tel. 502637305

BIBLIA PISARZY

CZĘŚĆ I
STARY TESTAMENT

TOM 2
DO ZIEMI OBIECANEJ
W ZIEMI OBIECANEJ

TRYLOGIA BIBLIJNA

1. ks. Marek Starowieyski, *Tradycje biblijne. Biblia w kulturze europejskiej*, wyd. 3, Petrus, Kraków 2019.
 2. *Z drugiej strony Biblii. Antologia noweli biblijnej*, oprac. ks. Marek Starowieyski, św. Wojciech, Poznań 2017.
 3. ks. Marek Starowieyski, *Biblia pisarzy*, część I:
Stary Testament:
 - tom 1: *Biblio, Ojczyzno moja. Na początku...*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2024.
 - tom 2: *Do Ziemi Obiecanej. W Ziemi Obiecanej*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2025.
 - tom 3: *Prorocy, poeci i mędracy* (w przygotowaniu).
 - tom 4: *Psalterz pisarzy*, Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2024.
- ks. Marek Starowieyski, *Biblia pisarzy*, część II:
Nowy Testament (w przygotowaniu).

*Skróty*¹

- ANT – *Apokryfy Nowego Testamentu*, red. Marek Starowieyski, t. 1–3, Kraków 2001–2007.
- AST – *Apokryfy Starego Testamentu*, red. ks. Ryszard Rubinkiewicz, Warszawa 1999.
- Biblia pisarzy 1* – *Biblia pisarzy*, t. 1: *Biblio, Ojczyzno moja. Na początku...*, oprac. ks. Marek Starowieyski, słowo wstęp. kard. Gianfranco Ravasi, red. nauk. Maria Urbańska-Bożek, Kęty 2024.
- Biblia pisarzy 4* – *Biblia pisarzy*, t. 4: *Psalterz pisarzy*, oprac. ks. Marek Starowieyski, red. nauk. Maria Urbańska-Bożek, Kęty 2024.
- Bocian – Martin Bocian, *Leksykon postaci biblijnych: ich dalsze losy w judaizmie, chrześcijaństwie, islamie oraz w literaturze, muzyce i sztukach plastycznych*, przekł. Juliusz Zychowicz, Kraków 1998.
- Bosak – Pius Czesław Bosak, *Encyklopedia wszystkich postaci biblijnych*, t. 1–2, Kraków 2021.
- Brandstaetter – Roman Brandstaetter, *Królestwo trzeciej świątyni*, Warszawa 1934.
- BT – *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych. Biblia Tysiąclecia*, red. ks. Kazimierz Dynarski SAC, red. nauk. o. Augustyn Jankowski OSB i in., Poznań–Warszawa 1980.

¹ Po wyczerpujący opis bibliograficzny odsyłamy do bibliografii niniejszego tomu, s. 510–518.

- EBR – *Encyclopedia of the Bible and its Reception*, 1–, red. H.-J. Klauck i in., współpraca D. C. Allison Jr. i in., Berlin–New York 2009–.
- Izrael w poezji polskiej* – *Izrael w poezji polskiej. Antologia*, red. Jan Winczawicz, Paryż 1958.
- Iłakowiczówna – Kazimiera Iłakowiczówna, *Poezje zebrane*, zebrali i oprac. Jacek Biesiada, Aleksandra Żurawska-Włoszczyńska, wstęp Józef Ratajczak, t. 3, Toruń 1998.
- KKUL ST i NT – Katolicki Uniwersytet Lubelski, Pismo Święte Starego Testamentu i Nowego Testamentu („Komentarze KUL-owskie”), Lublin 1962–2020.
- Komornicka – Anna M. Komornicka, *Słownik zwrotów i aluzji biblijnych*, Łódź 1994.
- Koziara – Stanisław Koziara, *Frazeologia biblijna w języku polskim*, Kraków 2001.
- Ludzie i miejsca* – Maciej Czeszewski, Katarzyna Foremniak, *Ludzie i miejsca. Słownik frazeologizmów eponimicznych*, Warszawa 2011.
- Łastik, Śluccki – *Antologia poezji żydowskiej*, wybór, noty i przyp. Salomon Łastik, red. i słowo wstępne Arnold Śluccki, Warszawa 1986.
- Międzywojenna poezja* – *Międzywojenna poezja polsko-żydowska*, wybrała, oprac., objaśnieniami i wstępem opatrzyła Eugenia Prokop-Janiec, Kraków 1996.
- NKB – Nowy Komentarz Biblijny. Stary Testament / Nowy Testament, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 1996–2008.
- NT – Nowy Testament.
- PEB – *Podręczna encyklopedia biblijna*, pod red. ks. Eugeniusza Dąbrowskiego, t. 1–2, Poznań 1960.
- Przerwa-Tetmajer 2 – Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Poezje*, t. 2, Warszawa 1898.
- Przerwa-Tetmajer 3 – Kazimierz Przerwa-Tetmajer, *Poezje*, t. 3, Warszawa 1900².

-
- PPS – „Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy”, Warszawa 1969–.
- Skrzydlate słowa* – *Skrzydlate słowa. Wielki słownik cytatów polskich i obcych*, oprac. Henryk Markiewicz, Andrzej Romanowski, Kraków 2005.
- ST – Stary Testament.
- Świderkówna 1 – Anna Świderkówna, *Rozmowy o Biblii*, Warszawa 1994.
- Tradycje* – ks. Marek Starowieyski, *Tradycje biblijne. Biblia w kulturze europejskiej*, Kraków 2019³.
- Ujejski 1 – *Poezje Kornela Ujejskiego*, nowe wydanie z wyboru autora, t. 1, Lipsk 1900.
- Ujejski 2 – *Melodye biblijne Kornela Ujejskiego*, Przemyśl 1893.
- Witwicki – *Poezje biblijne ułożone przez S. Witwickiego* [s.n], Warszawa 1830.
- Z głębokości...* – *Z głębokości... Antologia polskiej modlitwy poetyckiej*, wstęp, wybór i oprac. Andrzej Jastrzębski, Antoni Podsiad, Warszawa 1966.

INNE

- BN – Biblioteka Narodowa
- et al. – i inni
- sic! – tak! (w domyśle: tak powinno być, tak jest poprawnie)
- s.a. – *sine anno* – bez roku wydania
- s.l. – *sine loco* – bez miejsca wydania
- s.n. – *sine nomine* – bez nazwy wydawnictwa

Skróty biblijne według BT

SPIS TREŚCI

DO ZIEMI OBIECANEJ

I. MOJŻESZ.....	11
Pięcioksiąg.....	11
1. DZIEJE MOJŻESZA	13
1.1. W Egipcie.....	15
Howard Fast, [<i>Izraelici w Egipcie</i>]	15
Kornel Ujejski, [<i>Izrael w Egipcie</i>]	17
Harry Duda, [<i>Narodziny i ocalenie Mojżesza</i>].....	20
Howard Fast, [<i>Ucieczka Mojżesza z Egiptu</i>]	21
1.2. Krzak ognisty	23
Jadwiga Gamska-Łempicka, [<i>Ty jesteś, któryś jest</i>]	24
Ezechiel Tragik, [<i>Krzak ognisty</i>].....	24
Juliusz Słowacki, *** [<i>Krzyczeli: „Polska! Polska!”</i>]	25
Roman Brandstaetter, [<i>Jesteś, który jesteś</i>].....	25
Antoni Lange, [<i>Jedność, czyli Księga Mojżesza</i>]	27
1.3. Wyjście z Egiptu.....	28
kard. Gianfranco Ravasi, [<i>Wyjście z Egiptu</i>]	29
Tomasz Mann, [<i>Trzej przywódcy</i>]	30
Théophile Gauthier, [<i>Mojżesz przed faraonem i plagi egipskie</i>]....	31
Théophile Gauthier, [<i>Wyjście z Egiptu i klęska faraona</i>]	43
Stanisław Morsztyn, [<i>Plagi egipskie, wyjście, morał</i>].....	46
František Halas, [<i>Dziesięć plag egipskich</i>]	50
Rafael Friedman, [<i>Opowieść o lasce Mojżesza</i>].....	51
1.4. Przejście przez Morze Czerwone	53
Ezechiel Tragik, [<i>Przejście przez Morze Czerwone</i>].....	53

Roman Brandstaetter, <i>Modlitwa nad Morzem Sitowia</i>	54
Kornel Ujejski, <i>Hymn wychodźców z Egiptu</i>	55
Józef Szujski, [<i>Fragment hymnu Mojżesza po przejściu Morza Czerwonego</i>].....	57
1.5. Droga przez pustynię.....	58
Julian Strykowski, [<i>Jetro – nowoczesny organizator pracy</i>].....	58
Władysław Bełza, <i>Mojżesz</i>	59
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Wędrówka</i>	61
1.6. Dekalog.....	61
Julian Strykowski, [<i>Dekalog</i>]	61
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Z „Exodus”</i>	62
Harry Duda, <i>Dekalog</i>	64
Aleksander Rymkiewicz, <i>Dekalog</i>	66
Juliusz Zeyer, <i>Na Synaj</i>	67
Maciej J. Kononowicz, <i>Czwarte przykazanie</i>	68
Wacław Rolicz-Lieder, <i>Złoty cielec</i>	69
1.7. Walki Mojżesza	72
Jerzy Żuławski, <i>Mojżesz</i>	72
Antoni Gorecki, <i>Cud Mojżesza</i>	77
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Z Exodus</i>	78
ks. Janusz Pasierb, <i>Mojżesz i Jozue</i>	81
Kornel Ujejski, <i>Pan w gniewie</i>	81
Rafael Friedman, <i>Opowieść o gnijącej mannie</i>	83
Jan Dobraczyński, [<i>Miedziany wąż</i>].....	84
1.8. Oślica Balaama	87
Kornel Ujejski, <i>Balaam</i>	90
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Oślica Balaama</i>	89
ks. Janusz Artur Ihnatowicz, <i>Balaam</i>	90
Roman Brandstaetter, [<i>Z „Bardzo krótkich opowieści”: Skarga mędrca Balaama</i>].....	91
1.9. Ostatnie chwile Mojżesza.....	92
Kornel Ujejski, <i>Przekłęci</i>	92
ks. Janusz Pasierb, <i>Na Górze Nebo</i>	94
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Mojżesz</i>	94

Maria Konopnicka, <i>Mojżesz</i>	96
Kornel Ujejski, <i>Mojżesz przed śmiercią</i>	102
Alfred de Vigny, <i>Mojżesz</i>	102
FRAZEOLOGIA I.....	112

W ZIEMI OBIECANEJ – POCZĄTKI

II. JOZUE	122
Antoni Słonimski, <i>Jozue</i>	122
Amir Gilboa, <i>Twarz Jozuego</i>	123
1. ZDOBYCIE JERYCHA.....	124
Artur Nils Lundkvist, <i>Upadek Jerycha</i>	124
[<i>W drodze do Jerycha</i>]	124
[<i>W Jerychu</i>]	125
[<i>Zdobycie Jerycha</i>]	127
Kornel Ujejski, <i>Jerycho</i>	130
Wiktor Hugo, *** [<i>Brzmijcie zawsze i wszędzie...</i>]	131
2. RACHAB.....	132
Dante Alighieri, [<i>Rachab w Raju</i>].....	133
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Nierządnica Rachab</i>	133
ks. Józef Tischner, [<i>Rachab i zatrzymanie słońca</i>]	134
FRAZEOLOGIA II.....	137
III. KSIĘGA SĘDZIÓW	138
Władysław Belza, <i>Pokutni</i>	138
1. DEBORA I BARAK.....	140
Artur Maszewski, <i>Pieśń Debory</i>	140
2. GEDEON	143
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Gedeon i anioł</i>	144
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Wielbłądy Madianitów</i>	145
Íwan Franko, [<i>Bajka o wyborze króla</i>]	145
3. JEFTE.....	149

Lion Feuchwanger, <i>Jefte i jego córka</i>	149
[<i>Spotkanie z córką</i>].....	149
[<i>Śmierć córki Jeftego</i>].....	151
Salomon Dykman, <i>Jefte, ballada</i>	155
Roman Brandstaetter, <i>Jefte</i>	157
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Córka Jeftego</i> (wariant I).....	158
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Córka Jeftego</i> (wariant II).....	158
Georg Gordon lord Byron, <i>Córka Jeftego</i>	159
Felicjan Faleński (Felicyan), <i>Żale Jeffithy</i>	160
4. SAMSON.....	162
4.1. Cudowne narodzenie i czyny.....	162
Kornel Ujejski, [<i>Narodziny i młodość Samsona</i>].....	163
Kornel Ujejski, [<i>Czyny Samsona</i>].....	164
Klemens Kosicki (Sigmar), [<i>Czyny Samsona</i>].....	167
Tomasz Olizarowski, [<i>Po zwycięstwie Samsona</i>].....	169
4.2. Samson i Dalila.....	170
Klemens Kosicki (Sigmar), [<i>Plany Dalili</i>].....	170
Tomasz Olizarowski, [<i>Wyrzuty Dalili</i>].....	171
Horacy Safrin, <i>Samson i Dalila</i>	172
Maurycy Szynel, <i>Samson i Dalila</i>	173
John Milton, [<i>Racje Dalili</i>].....	174
4.3. Śmierć Samsona.....	177
Stefan Witwicki, <i>Samson</i>	178
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, <i>Kolumny Samsona</i>	180
John Milton, [<i>Śmierć Samsona</i>].....	184
Klemens Kosicki (Sygmar), [<i>Śmierć Samsona</i>].....	186
FRAZEOLOGIA III.....	188
IV. KSIĘGA RUT	189
kard. Grzegorz Ryś, <i>Czytanie Księgi Rut</i>	189
Icyk Manger, <i>Rut</i>	190
s. Jadwiga Stabińska, [<i>Powrót Rut</i>].....	193
Felicjan Faleński (Felicyan), [<i>Powrót Noemi do Bethleem</i>].....	197

Stefan Witwicki, <i>Ruth</i>	198
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Ruth</i>	202
Wiktor Hugo, <i>Sen Booza</i>	203
Maurycy Szymel, <i>Sielanka</i>	206
Tadeusz Żychiewicz, <i>Patronka wyklętych</i>	207
V. KRÓLOWIE	209
1. SAMUEL	210
kard. Andrzej Maria Deskur, <i>Powołanie Samuela</i>	210
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Anny</i>	211
2. SAUL.....	212
Roman Brandstaetter, <i>Saul i oślica</i>	212
Carlo Coccioli, <i>Powołanie Saula</i>	213
Roman Brandstaetter, <i>Saul godzi Dawida</i>	215
Dan Pagis, <i>Gra Saula i Dawida</i>	216
Aleksander Wat, <i>Przypisy do ksiąg Starego Testamentu:</i> <i>Do Księgi Królów 1</i>	217
Beata Obertyńska, <i>Arka Przymierza</i>	218
Saul Czernichowski, <i>W Endor</i>	218
Dan Pagis, <i>Ostatnia modlitwa Saula</i>	220
Georg Gordon lord Byron, <i>Pieśń Saula przed ostatnią bitwą</i>	221
Georg Gordon lord Byron, <i>Saul</i>	221
Rainer Maria Rilke, <i>Samuela zjawienie się przed Saulem</i>	222
Józef Szujski, [<i>Lament Dawida</i>].....	224
Stefan Witwicki, <i>Saul i Dawid</i>	224
3. DAWD.....	233
Henri Daniel-Rops, <i>Trzy obrazy Dawida</i>	235
3.1. Młodość	235
Elżbieta Drużbacka, <i>Opisanie życia świętego Dawida,</i> <i>króla Izraelskiego</i>	235
Julian Strykowski, [<i>Powołanie Dawida</i>].....	238
Julian Strykowski, [<i>Relacja o tymże wydarzeniu</i> <i>przez szpiega Saula</i>].....	242
Kazimiera Iłakowiczówna, <i>Perypetie Dawida (części pięć)</i>	243

<i>Aminadab, Samma i Eli</i>	243
<i>Ojciec, betlejemita, posyła prowiant</i>	244
<i>Harfa i proca</i>	244
<i>Złe powitanie Dawida</i>	244
<i>Goliat</i>	245
Maciej Wolski, „ <i>Małe momenty</i> ” <i>zawsze są częścią drogi</i> <i>do pokonania olbrzyma?</i>	245
3.2. Dawid i Goliat. Dawid na dworze Saula.....	246
Alphonse Marie Louis de Lamartine, [<i>Dolina Terebintu</i>].....	246
Siegfried Obermeier, [<i>Dawid i Goliat</i>].....	247
Stanisław i Wincenty Brzozowscy, <i>Dawid</i>	248
Tadeusz Żychiewicz, [<i>Sens opowieści o Dawidzie i Goliacie</i>].....	249
Louis de Masures, <i>Dawid triumfujący</i>	250
Icyk Manger, <i>Abigail</i>	253
3.3. Dawid król.....	255
Leo Belmont, <i>Majlech Dawid</i>	255
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Dawida. Twoje, Panie, jest wszystko</i>	260
Icyk Manger, <i>Michol</i>	260
3.4. Grzech Dawida.....	262
Roman Brandstaetter, <i>Grzech Dawida</i>	262
Leo Belmont, [<i>Betsabee w kąpielu</i>].....	263
Jerzy Zawieyski, [<i>Dawid i Uriasz</i>].....	265
ks. Jan Twardowski, <i>Uriasz przeklinający uwodziciela</i>	270
Jerzy Zawieyski, [<i>Śmierć Uriasza</i>].....	271
Leo Belmont, [<i>Mowa Natana</i>].....	272
Leo Belmont, [<i>Powrót Dawida</i>].....	275
Rainer Maria Rilke, <i>Żale za Jonatanem</i>	276
Rainer Maria Rilke, <i>Odstąpienie Absaloma</i>	277
Salomon Dykman, <i>Śmierć Absaloma</i>	279
Kazimiera Hłakowiczówna, <i>Miphiboseth</i>	281
Stefan Witwicki, <i>Bitwa i zgon Abnera</i>	282
Felicjan Faleński (Felicjan), <i>Thamar</i>	283
Icyk Manger, <i>Amnon i Tamara</i>	285

Roman Brandstaetter, <i>Amnon i Tamara</i>	286
Rainer Maria Rilke, <i>Abisag</i>	287
Icyk Manger, <i>Abisag</i>	288
Icyk Manger, <i>Abisag pisze list do domu</i>	290
Stanisław Wyspiański, [<i>Dawid</i>].....	291
Anna Kamieńska, <i>Dawid</i>	296
ks. Jan Twardowski, <i>Posąg Dawida</i>	297
Mądrość Syracha, [<i>Chwała Boża w historii Izraela: Dawid</i>]	298
DODATEK: Lion Feuchtwanger, [<i>Korona Dawida</i>].....	300
FRAZEOLOGIA III	188
4. SALOMON.....	302
4.1. Objęcie tronu.....	302
Julian Strykowski, <i>Adonija przeciw Salomonowi</i>	302
4.2. Zaślubiny Salomona.....	305
Pieśń nad pieśniami, [<i>Zaślubiny Salomona</i>].....	305
Kazimierz Brodziński, [<i>Z poematu „Sulamitka”</i>].....	306
4.3. Budowa Świątyni,.....	307
Julian Ursyn Niemcewicz, <i>Opisanie kościoła Salomona</i>	307
4.4. Sąd Salomona	311
Beata Obertyńska, <i>Sąd Salomona</i>	311
Leopold Staff, <i>Sąd Salomona</i>	312
4.5. Odwiedziny Królowej Saby.....	314
Jerzy Żuławski, <i>Król Salomon</i>	314
William Butler Yeats, <i>Salomon do Saby</i>	315
Kebra Nagast, <i>Królowa Saby u Salomona</i>	316
Tadeusz Żychiewicz, [<i>Rzeczywistość i legenda</i>]	317
Heinrich Heine, <i>Salomon</i>	318
4.6. Przeniewierstwo Salomona	319
John Milton, [<i>Z „Raju utraconego”</i>].....	319
Henri Daniel-Rops, [<i>Dwa oblicza króla Salomona</i>]	319
Mądrość Syracha, [<i>Chwała Boża w historii Izraela: Salomon, Roboam i Jeroboam</i>].....	320
FRAZEOLOGIA IV	323

VI. CZASY KRÓLÓW	324
1. ELIASZ.....	325
Anna Kamińska, <i>Biblijna wdowa</i>	325
Anna Kamińska, <i>Wdowa Eliaszowa</i>	326
ks. Bogusław Inlender, *** [<i>Pan nie był w burzy</i>].....	327
Bolesław Leśmian, <i>Eliasz</i>	328
Endre Ady, <i>Eliaszowe wozy</i>	332
2. WINNICA NABOTA.....	333
Charles Marie René Leconte de Lisle, <i>Winnica Nabotha</i>	333
św. Ambroży, <i>Świat stworzony ku pożytkowi wszystkich ludzi</i> ..	335
3. MANASSES	336
Roman Brandstaetter, <i>Wieczór pod lampą gazową</i>	337
4. NAJAZD SENNECHERYBA	341
Jerzy Gordon lord Byron, <i>Kłęska Sennecheryba</i>	342
5. ATALIA.....	343
Jean Baptiste Racine, <i>Atalia</i>	343
6. KRÓLOWIE JOJAKIM, JOJAKIN I SEDECJASZ ORAZ NIEWOLA BABILOŃSKA.....	348
ks. Bolesław Maryański, [<i>W drodze do Babilonu</i>].....	349
Jan Dobraczyński, [<i>Król Joachin w więzieniu babilońskim</i>]	351
Thom Lemmons, [<i>Egzekucja możnych: rok 586</i>].....	354
Jan Dobraczyński, [<i>Jeremiasz w Babilonie</i>].....	357
VII. EDZRASZ I NEHEMIASZ	369
<i>Księgi Ezdrasza i Nechemiasza</i>	369
Stefan Witwicki, <i>Odbudowanie kościoła</i>	370
Maria Konopnicka, „ <i>Modlitwa Ezdraszowa</i> ”	374
Adam Pajgert, <i>Ezdrasz</i>	376
Apokalipsa Sedracha, [<i>Spór Sedracha (Ezdrasza) z Bogiem</i>].....	379
VIII. TRZY OPOWIADANIA BIBLIJNE	388
1. TOBIASZ	388
Mateusz z Vendôme, [<i>Modlitwa Tobiasza</i>].....	389
Stanisław Herakliusz Lubomirski, <i>Z poematu „Tobiasz wyzwolony”</i> 391	

[<i>Wędrówka Tobiasza</i>].....	391
Juliusz Osterwa, [<i>Noc poślubna</i>]	396
Tadeusz Breza, [<i>Tajemnica siedmiu mężów Sary</i>]	399
Stefan Witwicki, <i>Tobiasz – scena liryczna</i>	400
Felicjan Faleński (Felicjan), [<i>Mowa Archanioła Rafała</i>].....	416
św. Ambroży, [<i>Zapłata należna najemnikowi</i>].....	418
2. JUDYTA	419
Wacław Potocki, [<i>Przesłanie dla Polaków poematu „Judyta”</i>]...	420
Gall Anonim, [<i>Judyta, matka króla Bolesława</i>]	421
ks. Błażej Łaciak, [<i>Manasses i Judyta</i>]	422
[<i>Judyta</i>].....	423
ks. Bolesław Maryański, [<i>Judyta</i>].....	424
[<i>Oblężenie Betulji</i>]	424
[<i>Tragiczne położenie Betulji</i>]	425
[<i>Wyjście Judyty</i>]	426
Guillaume de Salluste Du Bartas, <i>Judith</i>	429
[<i>Inwokacja</i>].....	429
[<i>Uczta Holofernesa</i>].....	429
[<i>Zakończenie</i>]	431
ks. Antoni Kajzerek, [<i>Śmierć Holofernesa</i>].....	432
Roman Brandstaetter, <i>Judyta</i>	433
Kornel Ujejski, <i>Judyta</i>	434
Władysław Belza, <i>Judith</i>	441
Paweł Andrzej Lisicki, <i>Głowa Holofernesa</i>	442
ks. Antoni Kajzerek, [<i>Kłęska</i>].....	456
Wacław Potocki, [<i>Holofernes nie żyje – Betulia wyzwolona</i>].....	457
Wojciech Bąk, <i>Pieśń Judyty</i>	458
3. ESTERA	459
ks. Bolesław Maryański, [<i>Sprawiedliwość dla Mardocheusza</i>] ..	460
[<i>Triumf Mardocheusza</i>]	464
[<i>Śmierć Hamana</i>]	466
Stefan Witwicki, <i>Edyssa</i>	467
Lion Feuchtwanger, [<i>Aktualność postaci Amana i Mardocheusza:</i> <i>Rozważania o święcie Purim w Toledo w wieku XIII</i>]	469

Anzelm Lutwak, <i>Pieśń o Purimie</i>	472
Zofia Starowieyska-Morstinowa, „ <i>Estera</i> ” <i>Racine’a</i> <i>w polskim dworze początku XX wieku</i>	474
FRAZEOLOGIA V	476
IX. KSIĘGI MACHABEJSKIE	477
Julian Strykowski, [<i>Dlaczego podjąłem temat Machabeuszów?</i>]..	478
1. PIERWSZA KSIĘGA MACHABEJSKA	479
Julian Strykowski, [<i>Odnowienie świątyni</i>]	479
2. DRUGA KSIĘGA MACHABEJSKA.....	482
2.1. Męczeństwo siedmiu braci i ich matki	482
Orygenes, [<i>„Pan Bóg wejrzy na prawdę i pocieszy się w nas”</i>]	482
Stefan Witwicki, <i>Śmierć Machabejczyków</i>	484
Henryk Merzbach, <i>Matka Machabeuszów</i>	486
Anna Świderkówna, <i>Owoce dojrzewające w czasach ucisku</i>	490
ZAKOŃCZENIE. KONIEC PAŃSTWA IZRAELA	492
Lion Feuchtwanger, [<i>Zniszczenie Jerozolimy i Świątyni</i>].....	492
[<i>Zdobycie ołtarza</i>].....	492
[<i>Szał niszczenia</i>].....	494
[<i>Naczynia Przybytku</i>]	494
[<i>Zniszczenie i rabunek</i>]	495
[<i>Koniec kapłanów</i>]	496
Autorzy.....	498
Bibliografia.....	510
Indeks osobowy	519
Indeks miejsc, narodów, postaci i pojęć biblijnych.....	525
Indeks biblijny	531
Indeks dzieł starożytnych cytowanych bądź wzmiankowanych.....	536

Książki wydane
w serii DAIMONION

1. *Aktualność Kierkegaarda. W 150 rocznicę śmierci myśliciela z Kopenhagi.* Praca zbiorowa (2006)
2. K. Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii* (2003)
3. K. Albert, *Wprowadzenie do filozoficznej mistyki*, tłum. Józef Marzęcki (2002)
4. E. Angehrn, *Filozofia dziejów*, tłum. Józef Marzęcki (2007)
5. A. Bureau, W. Schubring, Ch. Furer-Haimendorf, *Buddyzm-dżinizm-religie ludów pierwotnych*, tłum. Józef Marzęcki (2003)
6. W. Beierwaltes, *Platonizm w chrześcijaństwie*, tłum. Piotr Domański (2003)
7. H. Benisz, *Schopenhauer-Nietzsche-Heidegger. Fundamentalne kwestie filozofii życia* (2015)
8. L. Bierdiajew, *Zawód: żona filozofa*, tłum. Henryk Paprocki (2005)
9. M. Bierdiajew, *Autobiografia filozoficzna*, tłum. Henryk Paprocki (2002)
10. T. Bilikiewicz, *Embriologia w epoce baroku i rokoka*, tłum. Artur Koterski (2024)
11. E. Cassirer, *O teorii względności Einsteina. Studium z teorii poznania*, tłum. Przemysław Parszutowicz (2006)
12. M. Chaberek OP, *Święty Tomasz z Akwinu a ewolucja* (2019)
13. M. Chaberek OP, *Wiedza a ewolucja. O tym, jak teologia, filozofia i nauki przyrodnicze łączą się w pytaniach o początki* (2024)
14. M.-D. Chenu OP, *Wstęp do filozofii św. Tomasza z Akwinu*, tłum. Hanna Rosnerowa (2001)
15. M. Conche, *Filozofować w nieskończoność*, tłum. Patrycja Bobowska-Nastarzewska (2007)
16. E. Coreth, P. Ehlen, G. Haeffner, F. Ricken, *Filozofia XX wieku*, tłum. Marian Kalinowski (2004)
17. E. Coreth, P. Ehlen, J. Schmidt, *Filozofia XIX wieku*, tłum. Piotr Gwiazdecki (2006)
18. E. Coreth, H. Schöndorf, *Filozofia XVII i XVIII wieku*, tłum. Piotr Gwiazdecki (2006)
19. T. Crisp, M. Loux, *Współczesne wprowadzenie do metafizyki*, tłum. Adam Grzeliński, Rafał Michalski, Krzysztof Wawrzonkowski (2022)
20. T. Czeżowski, *O metafizyce, jej kierunkach i zagadnieniach* (2004)
21. B. Dembiński, *Późny Platon i Stara Akademia* (2010)

22. B. Dembiński, *Stara Akademia Platona. W początkach epoki hellenistycznej (ostatni okres)* (2018)
23. J. Domański, „Scholastyczne” i „humanistyczne” pojęcie filozofii (2005)
24. J. Domański, *Tekst jako uobecnienie. Szkic z dziejów myśli o piśmie i książce* (2002)
25. R. Flacelière, *Historia literatury greckiej*, tłum. Piotr Sobczak (2004)
26. N. Frye, *Straszliwa Symetria. Studium twórczości Williama Blake’a*, tłum. Michał Krawczyk (2022)
27. H.-G. Gadamer, *Idea dobra w dyskusji pomiędzy Platonem i Arystotelesem*, tłum. Zbigniew Nerczuk (2002)
28. J. Galarowicz, *Blask godności. O etyce Karola Wojtyły i nie tylko* (2005)
29. J. Galarowicz, *Być ziarnem pszenicznym. Nowa książeczka o człowieku* (2006)
30. J. Galarowicz, *Człowiek jest osobą. Podstawy antropologii filozoficznej Karola Wojtyły* (2000)
31. J. Galarowicz, *Szczęście na manowcach. Liberalizm-hedonizm-selfizm* (2017)
32. J. Galarowicz, *Wojtyła-Tischner, kaptaństwo i myślenie oraz inne eseje* (2016)
33. J. Galarowicz, *Wprowadzenie do antropologii filozoficznej. Ujęcie fenomenologiczno-personalistyczne* (2017)
34. W. Galewicz, *Odpowiedzialność i sprawiedliwość w etyce Arystotelesa* (2019)
35. W. Galewicz, *Studia z klasycznej etyki greckiej* (2020)
36. A. Górniewicz, *Nowoczesność, nihilizm, polityka. Wokół myśli Karla Löwitha* (2014)
37. R. Groń, „Spór o Aelreda”. *W poszukiwaniu prawdziwego oblicza Aelreda z Rievaulx* (2005)
38. A. Grzegorzczak, *Źródła sensu w humanistyce* (2018)
39. J. Grzybowski, *Byt, Tożsamość, Naród. Próba wyjaśnienia formuły „tożsamość narodowa” w perspektywie metafizyki* (2012)
40. J. Grzybowski, *Miecz i Pastorał. Filozoficzny uniwersalizm sporu o charakter władzy. Tomasz z Akwinu i Dante Alighieri* (2006)
41. K. Gurczyńska-Sady, W. Sady, *Wielcy filozofowie współczesności* (2012)
42. J. Gwiazdecka, *Etyka Platona. O formie platońskiej refleksji moralnej* (2003)
43. P. Hadot, *Plotyn albo prostota spojrzenia*, tłum. Patrycja Bobowska (2004)
44. P. Hadot, *Twierdza wewnętrzna. Wstęp do „Rozmyślań” Marka Aureliusza*, tłum. Piotr Domański (2004)

45. R. Heinzmann, *Filozofia średniowiecza*, tłum. Piotr Domański (1999)
46. W. Herman, *Polska-Dania: Na pograniczu dwóch kultur. Punkty przecięcia. (Z notatnika i wspomnień reżysera)* (2020)
47. S. Janeczek, *Filozofia-nauka-religia. Studia i szkice z dziejów kultury intelektualnej* (2018)
48. K. Jaspers, *Kant*, tłum. Mirosław Żelazny (2023)
49. G. Jura, *Filozofia zamachu stanu w XXI wieku* (2013)
50. Kierkegaard, *czyli Mowy na piątkowym zebraniu dla wspólnie pogrzebanych*. Praca zbiorowa (2019)
51. A. Kijewska, *Filozof i jego muzy. Antropologia Boecjusza – jej źródła i recepcja* (2011)
52. A. Kijewska, *Metafizyczna odyseja. Filozofia Jana Szkota Eriugeny* (2023)
53. W. Julian Korab-Karpowicz, *Historia filozofii politycznej. (Od Tukidydesa do Locke'a)* (2010)
54. R. Kuliniak, M. Pandura, *Jestem filozofem świata. Roman Witold Ingarden (1893–1970), część I: lata 1893–1938* (2019)
55. R. Kuliniak, M. Pandura, *Jestem filozofem świata. Roman Witold Ingarden (1893–1970), część II: lata 1939–1970* (2020)
56. R. Kuliniak, M. Pandura, Ł. Ratajczak, *Filozofia po ciemnej stronie mocy. Krucjaty marksistów i komunistów polskich przeciwko Lwowskiej Szkole Filozoficznej Kazimierza Twardowskiego, cz. I: lata 1945–1951* (2018)
57. R. Kuliniak, M. Pandura, Ł. Ratajczak, *Filozofia po ciemnej stronie mocy. Krucjaty marksistów i komunistów polskich przeciwko Lwowskiej Szkole Filozoficznej Kazimierza Twardowskiego, cz. II: Problem reformy szkolnictwa wyższego w świetle partyjnej ofensywy ideologicznej* (2019)
58. R. Kuliniak, M. Pandura, Ł. Ratajczak, *Filozofia po ciemnej stronie mocy. Krucjaty marksistów i komunistów polskich przeciwko Lwowskiej Szkole Filozoficznej Kazimierza Twardowskiego, cz. III: Ostateczne starcie* (2021)
59. R. Kuliniak, M. Pandura, Ł. Ratajczak, *Izydora Dąmbska (1904–1983). Najlepsza z dobrych*. Część I: lata 1904–1945 (2024)
60. R. Kuliniak, M. Pandura, *Lwowskie Seminarium Arystotelesowskie Romana Witolda Ingardena z lat 1937–1938* (2020)
61. R. Kuliniak, M. Pandura, *Roman Witold Ingarden we Wrocławiu. Zapomniana historia Uniwersytetu Wrocławskiego z 1945 roku* (2020)
62. *Kwiatki Świętego Franciszka oraz Reguły i Testament*, tłum. Leopold Staff i Kajetan Ambrożkiewicz OFM Cap. (2003)
63. D. Leszczyzna, *Hegel w Hiszpanii. Od szkoły sewilskiej do szkoły madryckiej* (2017)

64. A. Lisak, *Fenomen, logos, eidos. Język w fenomenologii Edmunda Husserla* (2024)
65. M. Loux, *Substancja i atrybut. Studium z ontologii*, tłum. Tomasz Sieczkowski (2022)
66. W. Lowrie, *Kierkegaard*, tłum. Jacek A. Prokopski (2011)
67. K. Löwith, *Historia powszechna i dzieje zbawienia*, tłum. Józef Marzęcki (2002)
68. M. Łagosz, *O świadomości. Fenomenologia zjawisk umysłowych* (2016)
69. S. Łojek, *Obrona Nietzschego. Rzecz o odpowiedzialności* (2002)
70. M. Łoski, *Historia filozofii rosyjskiej*, tłum. Henryk Paprocki (2000)
71. H. Majkrzak, *Doktor doktorów. Święty Tomasz z Akwinu* (2012)
72. T. Mazur, *Kapryśni bogowie Sokratesa. Człowiek i świat wartości w tradycji filozofii zachodniej* (2008)
73. R. MacInerney, *Zagadnienie etyki chrześcijańskiej*, tłum. Ryszard Mordarski (2004)
74. M. Miniszewski, *Architektura zła. Wyjątkowość Holocaustu jako problem filozoficzny* (2012)
75. T. Mróz, *Platon w Polsce. Typy recepcji-autorzy-problemy* (2012)
76. R. Pastwa, *Bioetyka. W imię postępu i przetrwania* (2015)
77. H. Plessner, *Śmiech i płacz. Badania nad granicami ludzkiego poznania*, tłum. Zbigniew Nerczuk i Agata Zwolińska (2003)
78. R. A. Podgórski, *Idee i wartości w europejskim dziedzictwie aksjologicznym* (2023)
79. J. A. Prokopski, *Egzystencja i tragizm. Dialektyka ludzkiej skończoności* (2007)
80. J. A. Prokopski, *Hegel-Kierkegaard. Filozoficzno-teologiczna kontrowersja. Krytyczny komentarz do głównych dzieł* (2022)
81. F. Ricken, *Etyka ogólna*, tłum. Piotr Domański (2001)
82. F. Ricken, *Filozofia religii*, tłum. Piotr Domański (2007)
83. E. Rohde, *Psyche. Kult duszy i wiara w nieśmiertelność starożytnych Greków*, tłum. Jerzy Korpanty (2008)
84. W. Sady, *Dzieje religii, filozofii i nauki. (Od Talesa z Miletu do Mahometa)* (2010)
85. W. Sady, *Dzieje religii, filozofii i nauki. Od Eriugeny do Mikołaja z Kuzy* (2014)
86. W. Sady, *Dzieje religii, filozofii i nauki. Od Picco della Mirandoli do Miguela Serveta* (2013)
87. W. Sady, *Dzieje religii, filozofii i nauki: od soboru trydenckiego do Kartezjusza* (2023)

88. B. Scherer, *Buddyzm*, tłum. Grzegorz Kuśnierz (2009)
89. J. Schmidt, *Teologia filozoficzna*, tłum. Piotr Domański (2006)
90. R. Scruton, *Dialogi ksantypiczne*, tłum. Wojciech Nowicki (2006)
91. W. Seńko, *Jak rozumieć filozofię średniowieczną* (2001)
92. Ks. M. Starowieyski, *Biblia pisarzy*, t. 1: *Biblio, Ojczyzna moja...* (2024)
93. Ks. M. Starowieyski, *Biblia pisarzy*, t. 2: *Do Ziemi Obiecanej...* (2025)
94. Ks. M. Starowieyski, *Biblia pisarzy*, t. 4: *Psalterz pisarzy* (2024)
95. L. Strauss, *Jerozolima i Ateny i inne eseje z filozofii politycznej*, tłum. Ryszard Mordarski (2012)
96. T. Szarek, *Alvin Plantinga i spory o istnienie Boga* (2015)
97. Ks. S. Szary, *Człowiek – podmiot dramatu. Antropologiczne aspekty filozofii dramatu Józefa Tischnera* (2005)
98. T. A. Szlezak, *O nowej interpretacji platońskich dialogów*, tłum. Piotr Domański (2005)
99. W. Szumowski, *Filozofia medycyny* (2007)
100. W. Szumowski, *Historia medycyny filozoficznie ujęta* (2008)
101. A. Szwed, *Fideizm Kalwina i bunt angielskich racjonalistów. Wpływ fideizmu kalwińskiego na powstanie i rozwój racjonalnej teologii naturalnej u wybranych myślicieli angielskich XVII i XVIII wieku* (2016)
102. A. Szwed, *Między wolnością a prawdą egzystencji. Studium myśli Sorena Kierkegaarda* (1999)
103. A. Szwed, *Rozum wobec chrześcijańskiego Objawienia. Kant, Hegel, Kierkegaard* (2011)
104. A. Szwed, *Szkice o Kierkegardzie i nie tylko...* (2015)
105. *Święty Tomasz teolog. Wybór studiów*. Praca zbiorowa (2005)
106. J.-P. Torrell, *Święty Tomasz – człowiek i dzieło*, tłum. Agnieszka Kuryś (2008)
107. *W kręgu Kierkegaarda*. Praca zbiorowa (2014)
108. E. Walerich, *Trwanie i utrwalanie. Problem poznania intelektualnego w filozofii Henrika Bergsona* (2022)
109. D. Zygmuntowicz, *Thrasymach. Intrygi filozoficzne w Politei Platona* (2024)
110. B. Żukowski, *Esse est percipi? Metafizyka idei Georgea Berkeleyya* (2012)